

Crna Gora: politička zajednica previranja, 1989.-2000. godine

KLJUČNA ZAPAZANJA

- Promjena u vlasti u Crnoj Gori u januaru 1989. godine je uzrokovana spregom i kanalisanjem nezadovoljstva pro-beogradskih sila pod maskom „antibirokratske revolucije”. Ipak, ovo je označilo promjenu iznutra za Savez komunista Crne Gore, u kojemu je vlast preuzela mlada elita (lojalna Beogradu). Ovaj process je odredio kretanja crnogorske politike u periodu od 1989. do 1997. godine.
- Vlada Crne Gore je odigrala ključnu ulogu u poticanju Crnogoraca da učestvuju u ratu (sa Hrvatskom) koristeći propagandu kako u štampanim, tako i u elektronskim medijima. Ista vlast se kasnije trudila da umani svoje učešće u ovom debaklu, skrećući odgovornost ka Beogradu i Jugoslovenskoj Narodnoj Armiji (JNA), te tvrdeći da je uloga Crne Gore u ratovima jugoslovenske sukcesije bila zanemariva.
- Isti mehanizmi su korišteni da se marginalizuje i uništi crnogorska antiratna opozicija i partije koje su podržavale nezavisnost Crne Gore u to vrijeme. I jedni i drugi su bili pod značajnim pritiskom kako prije tako i za vrijeme „Rata za mir”, kao i za vrijeme referenduma u martu 1992.godine koji je rezultirao osnivanjem Savezne Republike Jugoslavije (SRJ).
- Etničke manjine u Crnoj Gori su bile pod velikim pritiskom ranih devedesetih. Postupci prema Muslimanima u crnogorskom dijelu Sandžaka tokom 1992. godine i „bjelopoljska suđenja” iz 1994. godine su najjasniji odraz represije manjina od strane vlasti u ovoj republici, ili, u najmanju ruku, primjer neuspjeha vlasti da ih zaštiti.
- Poslije podijele u vladajućoj Demokratskoj partiji socijalista (DPS) 1997. godine, unutrašnja dinamika u Crnoj Gori se značajno promijenila. Oživljena kroz konflikt između Mila Đukanovića Momira Bulatovića (i Slobodana Miloševića), ova podjela je u početku bila vođena dinamikom podrške ili opozicije Miloševićevoj politici, ali je prerasla u sukob po pitanju državnosti Crne Gore. Muslimani i Albanci, koji su prethodno bili marginalizovani, postali su prirodni saveznici vlasti na čijem je čelu bio Đukanović.
- NATO bombardovanje Jugoslavije 1999. godine je intenziviralo tenzije između onih koji su podržavali nezavisnost Crne Gore i onih koji su bili pristalice zajednice sa Srbijom, te je dovelo republiku na ivicu građanskog rata. Ove jake podjele su prouzrokovale razdvajanje Srbije i Crne Gore, čime je okončana i posljednja zajednica između bivših jugoslovenskih republika.